

कक्षा-VIII

खण्ड-क (1 mark)

I) संस्कृत भाषायाम् लिखत-

- क) Bear-
- ख) farmer
- ग) Tailor
- घ) Telephone
- ङ) Lock
- च) Plant
- छ) Gardener
- ज) Key
- झ) School
- ञ) Principal

II) वर्ण संयोगः कुरुत-

- क) श्+र्+ई+म्+आ+त्+ई
- ख) क्+उ+र्+उ+त्+ई
- ग) श्+उ+द्+ध्+अः
- घ) स्+त्+र्+ई+ल्+ई+ङ्+ग्+अः
- ङ) प्+र्+अ+ह्+ल्+आ+द्+अः
- च) द्+व्+आ+द्+अ+श्+अः
- छ) द्+व्+आ+र्+अ+म्
- ज) ग्+उ+ञ्+ज्+अ+न्+त्+इ
- झ) व्+इ+श्+व्+आ+स्+अः
- ञ) च्+इ+ह्+न+अ+म्

III) प्रश्न निर्माणं कुरुत-

- क) अद्य नाटयोत्सवः अस्ति ।
- ख) अत्र आम्राणाम् न्यूना वर्तते ।
- ग) पञ्चदश दिनानि अभवन् ।
- घ) मुगल्यतिः तेनालिरामम् मासाय देहल्याम् आह्वयत ।
- ङ) अद्य कक्षायाम् प्रतियोगिता अस्ति ।
- च) उद्याने मित्राणि सन्ति ।
- छ) माता व्यञ्जनानि पचति ।
- ज) सौम्यः आपणं गच्छति ।
- झ) चन्द्रः प्रदोषे दीपकः भवति ।

ज) सर्वः कामान् अवाप्नोतु ।

IV) लिंग संख्या लिखत-

- क) सः ----- पुष्पे पश्यति (द्वि / द्वे)
- ख) एतत् पुस्तकं ----- बालस्य अस्ति (एकस्याः / एकस्य)
- ग) मम गृहे ----- पुस्तकानि सन्ति (दश / दशानि)
- घ) शिवस्य ----- नेत्रानि सन्ति (त्रयः / त्रीणि)
- ङ) अम्बा ----- पुत्रान् अपाठयत (चतुरः / चतस्रः)
- च) ----- स्त्रियः हसन्ति (शतम् / शताः)
- छ) ----- छात्रासु उमा योग्या (त्रिषु/ तिसृषु)
- ज) ----- कमलानि तडागे विकसन्ति (पञ्च / पञ्चानि)
- झ) सः----- पुष्पे पश्यति (द्वय / द्वे)
- ञ) बालः ----- देवान् नमति (तिस्रः/ त्रीन्)

V) रेखांकित पदम् आधारीकृत्य अशुद्धं पदम् शुद्धीकृत्य पुनः वाक्यं लिखत-

- क) ललनाः कूपम् गच्छति
- ख) युवाम् चित्रं द्रक्ष्यथ
- ग) मुनयः यज्ञं करोति
- घ) सः गृहम् पश्यसि
- ङ) अहम् सत्यम् वदसि
- च) पुत्रः सेवन्ति
- छ) सः विद्यालयं गच्छतः
- ज) अम्बाः भोजनं पश्यति
- झ) पत्रं इतस्ततः अपतन
- ञ) अमितेन सह मित्रे गच्छति

VI) प्रत्ययः लिखत-

- क) हस्त
- ख) सुता
- ग) हिमवान्
- घ) बाला
- ङ) लिखितव्यम्
- च) मानुषी
- छ) राज्ञी
- ज) मूषिका
- झ) लध्वी
- ञ) श्रीमान्

VII) अधोलिखित कार्यक्रमस्य अंकानाम् स्थाने संस्कृतशब्देषु समयं लिखत-

- क) प्रातः 7.30 वादने प्रार्थना सभा ।
ख) प्रातः 10.00 वादने अर्धावकाशः
ग) मद्याह्ने 11.45 वादने विविधाः क्रीडाः
घ) मद्याह्ने 1.15 वादने पूर्णावकाशः
ङ) 9.00 वादने शयनम् करोमि
च) 7.15 वादने उद्यानम् गच्छामि
छ) 4.45 वादने खेलितुम् गच्छामि
ज) 6.45 वादने पूजां करोमि
झ) 5.30 वादने पाठान् पठामि
ञ) 8.15 वादने विद्यालयं गच्छामि

खण्ड -ख(3 MARKS)

छ) उचित धातु रूपाणि लिखत-

1. पठ् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-
2. गम् धातोः लृट् लकर रूपाणि लिखत-
3. लिख् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-
4. चल् धातोः लृट् लकर रूपाणि लिखत-
5. भू धातोः लृट् लकर रूपाणि लिखत-
6. पच् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-
7. नृत् धातोः लृट् लकर रूपाणि लिखत-
8. हस् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-
9. मिल् धातोः लृट् लकर रूपाणि लिखत-
10. खाद् धातोः लङ् लकार रूपाणि लिखत-
11. गाय् धातोः लृट् लकर रूपाणि लिखत-
12. धाव् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-
13. तर् धातोः लृट् लकर रूपाणि लिखत-
14. दृश् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-
15. खेल् धातोः लृट् लकर रूपाणि लिखत-
16. विकस् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-
17. क्रीड् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-
18. कृ धातोः लृट् लकर रूपाणि लिखत-
19. पठ् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-
20. वद् धातोः लट् लकर रूपाणि लिखत-

खण्ड-ग(5 MARKS)

VIII) उचित शब्द रूपाणि लिखत-

- 1) अकारान्तः पुल्लिङ्गः **बाल** शब्दः
- 2) आकारान्तः स्त्रीलिङ्गः **लता** शब्दः
- 3) उकारान्तः पुल्लिङ्गः **साधु** शब्दः
- 4) इकारान्तः पुल्लिङ्गः **कवि** शब्दः
- 5) अकारान्तः नपुंसकलिङ्गः **फल** शब्दः
- 6) दकारान्तः त्रिपुलिङ्गेषु स्वरूपः **अस्मद्** शब्दः
- 7) दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः **तद्** शब्दः
- 8) अकारान्तः नपुंसकलिङ्गः **पुष्प** शब्दः
- 9) मकारान्तः पुल्लिङ्गः **किम्** शब्दः
- 10) ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गः **नदी** शब्दः

पठित-अवबोधनम्
प्रथमः पाठः- सुभाषितानि

I) श्लोकांशे रिक्तस्थानानि पूरयत-

- क) समुद्रमासाद्य -----।
ख) ----- वचः मधुरसूक्तरसम् सृजन्ति ।
ग) तद्भ्रागाधेयम् ----- पशूनाम् ।
घ) विद्याफलम् ----- कृपणस्य सौख्यम् ।
ङ) पौरुषम् विहाय यः ----- अवलम्बते ।
च) चिन्तनीया हि विपदाम् ----- प्रतिक्रियाः ।

II) एकपदेन लिखत-

- क) व्यसनिनः किं नश्यति?
ख) कस्य यशः नश्यति?
ग) मधुमक्षिका किं जनयति?
घ) मधुसूक्तरसं के सृजन्ति?
ङ) अर्थिनः केभ्यः विमुखा न यान्ति?

द्वितीयः पाठः - बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता

I) एकपदेन लिखत-

- क) सिंहस्य नाम किं?
- ख) गुहायाः स्वामी कः आसीत्?
- ग) सिंहः कस्मिन् समये गुहायाः समीपे आगतः?
- घ) हस्तपादादिकाः क्रियाः केषाम् न प्रवर्तन्ते?
- ङ) गुहा केन प्रतिध्वनिता?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) खरनखरः कुत्र प्रतिवसति स्म?
- ख) महतीं गुहां दृष्ट्वा सिंहः किम् अचिन्तयत्?
- ग) शृगालः किम् अचिन्तयत्?
- घ) शृगालः कुत्र पलायितः?
- ङ) गुहासामीपमागत्य शृगालः किं पश्यति?
- च) कः शोभते?

तृतीयः पाठः -डिजी भारतम्

I) एकपदेन लिखत-

- क) कुत्र “ डिजिटल् इण्डिया” इत्यस्य चर्चा भवति?
- ख) केन सह मानवस्य आवश्यकता परिवर्तते?
- ग) आपणे वस्तूनां क्रयसमये केषाम् अनिवार्यता न भविष्यति?
- घ) कस्मिन् उद्योगे वृक्षाः उपयुज्यन्ते?
- ङ) अद्य सर्वाणि कार्याणि केन साधितानि भवन्ति?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) प्राचीनकाले विद्या कथं गृह्यते स्म?
- ख) वृक्षाणाम् कर्तनम् कथं न्यूनताम् यास्यति?
- ग) चिकित्सालये कस्य आवश्यकता अद्य नानुभूयते?
- घ) वयम् कस्याम् दिशि अग्रेसरामः?
- ङ) वस्त्रपुटके केषाम् आवश्यकता न भविष्यति?

चतुर्थः पाठः -सदैव पुरतो निधेहि चरणम्

I) एकपदेन लिखत-

- क) स्वकीयम् साधनम् किं भवति?
- ख) पथि के विषामः प्रखराः?
- ग) सततम् किं करणीयम्?
- घ) एतस्य गीतस्य रचयिता कः?
- ङ) सः कीदृशः कविः गम्यते?

पञ्चमः पाठः- कण्टकेनैव कण्टकम्

I) एकपदेन लिखत-

- क) व्याधस्य नाम किम् आसीत्?
- ख) चंचलः व्याघ्रम् कुत्र दृष्टवान्?
- ग) कस्मै किमपि अकार्यं न भवति?
- घ) बदरी-गुल्मानाम् पृष्ठे का निलीना आसीत्?
- ङ) सर्वः किं समीहते?
- च) निः सहायो व्याधः किमयाचत्?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) चञ्चलेन वने किं कृतम्?

- ख) व्याघ्रस्य पिपासा कथं शान्ता अभवत्?
ग) जलम् पीत्वा व्याघ्रः किं अवदत्?
घ) चञ्चलः 'मातृस्वसः!!' इति कां संबोधितवान्?
ङ) जाले पुनः बद्धं व्याघ्रम् दृष्ट्वा व्याधः किम् अकरोत्?

षष्ठः पाठः- गृहम् शून्यम् सुताम् विना

I) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) दिष्ट्या का समगता?
ख) राकेशस्य कार्यालये का निश्चिता?
ग) राकेशः शालिनीम् कुत्र गंतुम् कथयति?
घ) सायंकाले भ्राता कार्यालयात् आगत्य किम् करोति?
ङ) राकेशः कस्याः तिरस्कारम् करोति?
च) शालिनी भ्रातरम् कां प्रतिज्ञाम्
छ) कर्तुम् कथयति?
ज) यत्र नार्यः न पूज्यन्ते तत्र किम् भवति?

सप्तमः पाठः- भारतजनतोऽहम्

I) एकपदेन लिखत-

- क) अहम् वसुंधराम् किम् मन्ये?
ख) मम सहजा प्रकृति का अस्ति?
ग) अहम् कस्मात् कठिना भारतजनताऽस्मि?
घ) अहम् मित्रस्य चक्षुषाम् किम् पश्यन्ती भारतजनताऽस्मि?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) भारतजनताऽहम् कैः परिपूता अस्ति?
ख) समं जगत कथं मुग्धमस्ति?
ग) अहं किं किं चिनोमि?
घ) अहं कुत्र कुत्र दृश्ये?
ङ) समं जगत कैः कैः मुग्धम् अस्ति?

अष्टमः पाठः- संसारसागरस्य नायकाः

I) एकपदेन लिखत-

- क) कस्य राज्यस्य भागे गजधरः शब्दः प्रयुज्यते?
- ख) गजपरिमाणम् कः धारयति?
- ग) कार्यसमाप्तौ वेतनानि अतिरिच्य गजधरेभ्यः किं प्रदीयते स्म?
- घ) के शिल्पिरूपेण न समादृताः भवन्ति?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) तडागाः कुत्र निर्मियन्ते स्म?
- ख) गजधराः कस्मिन् रूपे परिचिताः?
- ग) गजधराः किं कुर्वन्ति स्म?
- घ) के समाननीयाः?

नवमः पाठः- सप्तभगिन्यः

I) एकपदेन लिखत-

- क) अस्माकम् देशे कति राज्यानि सन्ति?
- ख) प्राचीनेतिहासे काः स्वाधीनाः आसन्?
- ग) केषाम् समवायः 'सप्तभगिन्यः' इति कथ्यते?
- घ) अस्माकम् देशे कति केन्द्रशासितप्रदेशाः सन्ति?
- ङ) सप्तभगिनी-प्रदेशे कः उद्योगः सर्वप्रमुखः?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) भगिनीसप्तके कानि राज्यानि सन्ति?
- ख) इमानि राज्यानि सप्तभगिन्यः इति किमर्थम् कथ्यन्ते?
- ग) सप्तभगिनी -प्रदेशे के निवसन्ति?
- घ) एतत् प्रादेशिकाः कैः निष्णाताः सन्ति?
- ङ) वंशवृक्षवस्तूनाम् उपयोगः कुत्र क्रियते?

दशमः पाठः- नीतिनवनीतम्

I) एकपदेन लिखत-

- क) नृणाम् संभवे कौ क्लेशम् सहेते?
- ख) कीदृशम् जलम् पिबेत्?
- ग) नीतिनवनीतम् पाठः कस्मात् ग्रन्थात् संकलितः?
- घ) कीदृशीम् वाचम् वदेत्?
- ङ) उद्यानम् कैः निनादैः रम्यम्?
- च) दुःखम् किं भवति?
- छ) आत्मवशम् किं भवति?
- ज) कीदृशम् कर्म समाचरेत्?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) पाठेऽस्मिन् सूखदुःखयोः किं लक्षणम् उक्तम्?
- ख) वर्षशतैः अपि कस्य निष्कृतिः कर्तुम् न शक्या?
- ग) अस्माभिः कीदृशम् कर्म कर्तव्यम्?
- घ) सर्वदा केषाम् प्रियम् कुर्यात्?

एकादशः पाठः-सावित्री बाईफुले

I) एकपदेन लिखत-

- क) कीदृशीनाम् कुरीतीनाम् सावित्री मुखरम् विरोधम् अकरोत्?
- ख) के कृपात् जलोद्धरणम् अवारयन्?
- ग) का स्वदृढनिश्चयात् न विचलति?
- घ) विधवानाम् शिरोमुण्डनस्य निराकरणाय सा कैः मिलिता?
- ङ) का कासाम् कृते प्रदेशस्य प्रथमम् विद्यालयम् आरभत?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) किं किं सहमाना सावित्रीबाई स्वदृढनिश्चयात् न विचलति?

- ख) सावित्रीबाईफुलेमहोदयायाः पित्रोः नाम किमासीत्?
- ग) विविहानन्तरमपि सावित्र्याः मनसि अध्यायनाभिलाषा कथम् उत्साहम् प्राप्तवती?
- घ) जलम् पातुम् निर्वायमानाः नारीः सा कुत्र नीतवती किञ्च अकथयत्?
- ङ) सत्यशोधकमण्डलस्य उद्देश्यम् किं आसीत्?
- च) तस्याः द्वयोः काव्यसङ्कलनयोः नामनी के?

द्वादशः पाठः- कः रक्षति कः रक्षति

I) एकपदेन लिखत-

- क) केन पीडितः वैभवः बहिरागतः?
- ख) भावनेत्यादीनाम् निर्माणाय के कर्त्यन्ते?
- ग) मार्गे किं दृष्ट्वा बालाः परस्परम् वार्तालापं कुर्वन्ति?
- घ) वयं शिक्षिताः अपि कथमाचरमः?
- ङ) अद्य निदाघतापतस्य किं शुष्कतां याति?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

- क) परिमन्दिर् गृहात् बहिरागत्य किं पश्यति?
- ख) असमाभिः केषां निर्माणाय वृक्षाः कर्त्यन्ते?
- ग) विनयः संगीतामाहूय किं वदति?
- घ) रोजलिन् आगत्य किं करोति?
- ङ) अन्ते जोसेफः पर्यावरणक्षायै कः उपायः बोधयति?

त्रयोदशः पाठः -क्षितौ राजते भारतस्वर्ण भूमिः

I) एकपदेन लिखत-

- क) इयं धरा कैः स्वर्णवद् भाति?
- ख) भारतस्वर्ण भूमिः कुत्र राजते?
- ग) इयं केषां महाशक्तिभिः पूरिता?

घ) इयं भूः कस्मिन् युतानाम् अस्ति?

ड) अत्र किं सदैव सुपूर्णमस्ति?

चतुर्दशः पाठः - आर्यभटः

I) एकपदेन लिखत-

क) सूर्यः कस्यां दिशायाम् उदेति?

ख) आर्यभटस्य वेदशाला कुत्र आसीत्?

ग) आर्यभटेन कः ग्रन्थः रचितः?

घ) अस्माकम् प्रथमोपग्रहस्य नाम किम् अस्ति?

II) पूर्ण वाक्येन लिखत-

क) कः सुस्थापितः सिद्धांतः?

ख) चन्द्रग्रहणम् कथं भवति?

ग) सूर्यग्रहणम् कथं दृश्यते?

घ) आर्यभटस्य विरोधः किमर्थमभवत्?

ड) प्रथमोपग्रहस्य नाम आर्यभटः इति कथं कृतम्?

-----XXXXXXXXXX-----